

Anlamın Anlam Serüveni

Hayatın Anlamı Var mı? Prof. Dr. Erol Göka, Timaş Yay. 2014, 224 s. ISBN 6050810660

Muhlise Arzu Peçenek¹

“Hayatın anlamı var mı?” ... Arzu, irade, teslimiyet, mücadelenin bu sorudaki karşılığı nedir? Meraklısının zihninde oluşan ve oluşabilecek sorulara, bazen felsefe, bazen dünya tarihi, bazen de ilahiyat perspektifi duraklarında soluklandırarak fikir seyahati tadında kaleme alınmış bir eser. Bilimsel içeriklerin onlarca eserden sentezlenip ustalıkla dokunarak okurla arasında hoş bir yol arkadaşlığı tadında yazılmış bir çalışma.

Akademisyen Erol Göka, 1959 yılında Denizli’de dünyaya gelmiş orta öğrenimini Aydın’da tamamlamıştır. 1983’te “Tıp Doktoru”, 1989 yılında birincilikle girdiği SSK Ankara Dışkapı Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nde “Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı”, 1992’de “Psikiyatri Doçenti”, 2010 yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilimdalı’na “Profesör” olarak atanmasıyla akademik serüveni devam ederken, çalışmalarına halen Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nde "Psikiyatri Bölümü Eğitim ve İdari Sorumlusu" olarak devam etmektedir. Göka’nın, çok sayıda psikiyatri uzmanı ve doçentin, onlarca aile hekimi ve nöroloji uzmanının yetişmesinde katkısı bulunmuştur. *Türkiye Günlüğü* dergisinin yayın; tıp ve beşeri bilimler alanındaki birçok derginin danışma kurullarında bulunan yazar, daha çok psikiyatrinin sosyal bilimlerle ve felsefe ile kesişim noktalarında yoğunlaşmıştır. Bu ilgisi ve çalışması, uzman olduğu perspektife farklı bilimlere de katarak eserlerine bilgi, kültür ve anlam zenginliği kazandırmıştır.

¹ Manevi Destek Uzmanı, Bağcılar ilçe vaizi.

a.muhsisepecenek@hotmail.com

(Bu yazı Young Academia, Server Genç Hanımlar Derneği ve İdeal Bilge Gençlik Spor ve İzcilik Kulübü Derneği iş birliğinde Prof. Dr. Hür Mahmut Yücer yönetiminde “Modern Dünya ve Yeni Riskler Yazarlık Atölyesi” kapsamında üretilmiştir.)

Eđitimi Felsefe, Felsefesi Eğitim

Göka'nın, kaleme aldığı eserlerinde bu perspektif zenginliğine ek olarak kitapları arasındaki konu bütünlüğünü önemseydiği de dikkat çekmektedir. Yazar temel psikoterapi yaklaşımlarından biri olan Varoluşçuluk'un temel kavramlarını kitaplaştırmıştır. Ölüm'ü *Hoşçakal* kitabıyla, Özgürlük'ü *Aşk Her Şeyi Affederse* ile, Anlam'ı *Hayatın Anlamı Var mı?* ile anlatırken bu çizginin ana başlıkları arasındaki "Yalnızlık" başlığı, okurları tarafından beklenti hissi uyandırabilir.

Yazar eserlerindeki zenginliği etimolojik anlam zeminiyle kökleştirirken bağlam ve tarihi süreci ekleyerek anlamın oluşum ve gelişim sürecini serdetmiştir.

Balık Tutmayı Öğretme

Bu bütüncül yaklaşım ile okuyucuya zihinsel bir ders niteliği kazandırmaktadır. Yazar, okura kendi anlam dünyasının anlam duraklarını gösterirken bakış açısını genişletme sürecinde kurgulamıştır. Bu yöntem, yazarın okuruna *başkalarından ödünç alınan anlam haritalarını* kullanmak yerine kendi anlam dünyasını oluşturmayı göstermiştir.

Eseri, Sonay Karaman *En Son Haber* internet sitesinde kısa ve öz olarak tanıtmıştır. Ayrıca başka bir internet sitesinde çok geniş, detaylı ve doyurucu bir yazı Tuba Aydın'ın kaleminden yazılmıştır. Son olarak Rahim Aytunç, kitap hakkında *Okuryazar.tv* internet sitesinde, Göka'yla bir söyleşi gerçekleştirerek kitabın içeriğini ilk ağızdan okuyucuya taşımıştır.

Aynı konuda, yazarın meslektaşları arasından Cengiz Güleç, felsefe ve Heterodoks tasavvuf anlayışından hareketle "varlık'a" dair sprituel yaklaşımla; beraber televizyon programları gerçekleştirdiği meslektaşı Kemal Sayar ise *Her şeyin Bir Anlamı Var* adlı eseriyle var olmayı var eden duygu, his, ahlak ve erdemler denklemini edebi tarzda kaleme almıştır. Yine bir akademisyen olan ve akademik çalışmalarını felsefe ve psikoloji üzerinden inşa eden Ahmet Faruk Çağlar, *Yaşamın Amacı Olarak Yaşam* isimli doktora tezini kitaplaştırmıştır. Çağlar'ın eseri ile Göka'nın eseri içerik olarak benzeşmekle birlikte Göka'nın üslubu daha sade ve rahattır.

İlk Durak

Son yüzyılda yaşanan siyasi ve fikri gelişmelerin sonucu olarak rutinleşen hayatların içinde sıkılmış ve sıkışmış insanlara yeni bir soluk olması bakımından ilahiyat literatüründe önemli bir yere sahip "irade" kavramı. Yazar, ana akım İslam anlayışının en temel kavramlarından biri olan iradeyi varoluşçu kuramın çizgisine rehberlik edeceği düşüncesini uzun uzun açıklayarak başlamıştır. Bunun fikri oluşumunu felsefe tarihi süreciyle anlamın öncesi, kendisi ve sonrası için yol haritası olarak sunmuştur.

İrade Ve Değişimin Kelebek Etkisi

Göka, armağan olarak verilmiş yaşamda, insanın rehbersiz arzularının esaretine dikkat çekerken irade özgürlüğünün anahtarını keşfe davet ederek devam ediyor. Çocukluk dönemi, huy, kişilik, genetik etkenlere, etken iradenin, idareye geçme etkinliğini sunan psikiyatrist yazar, insanın verdiği kararlar üzerindeki tesirine ve sorumluluğuna atıf yapmıştır. *"İnsan iradesi hayata anlam vermiyor ama anlam tercihlerimizi onun sayesinde yapıyoruz."*

Din ve özgürlük açmazına, sorumlu özgürlükten duygu mantık ilişkisine doğru ilerleyen yolculuğu, kendisi anlam olan anlam durağında soluklandırıyor.

Değersizleşen Hayattan Anlam Ara(ma)ma Yanılgısı

Yazar, modernleşme öncesinde insanlara değer yükleyen unsurların modernleşme süreciyle kimlik değiştirdiğini, modernitenin insanlığın yönünü bulmasında puslu bir ortam oluşturduğunu söylemektedir. Büyük fotoğraftaki hayat ve o fotoğrafta bir yer tutan yaşamın, kâinat bütününe bir parçası oluşundan bahsederek değer haritasının merkezini kurmuştur. Anlam öğelerinin zenginliğine ulaşmanın önündeki irade engellerini detaylandıran Göka, değişim kapılarının anahtarını sunmuştur.

Kitapta irade-arzu paradigması sonrası, okuyucunun zihnini anlamı anlamaya taşıyan yazar bu çerçevede psikiyatri öncülerinin fikirlerine de yer yer cevaplar vermiş okuyucuyu farklı düşüncelerle tanıştırmıştır. Yazar, Yalom'un psikopatolojilerdeki sorunların gerekçesini ölüm korkusuna indirgemesini gerçekçi bulmazken, Frankl'ın ancak yaşanan krizlerin sonucunda bir anlam bulunabileceği yönündeki düşüncesinin de indirgemeci olduğunu belirtmiştir.

Modernitenin Yeni Anlam Düzlemi

Yazar modernitenin açmazlarını sunduktan sonra günümüzün anlam zemininin spor olduğunu iddia etmiştir. İnsanlarda aidiyet duygusunu kendini ifade biçimini spor üzerinden gerçekleştirdiğini ekliyor. Din ve din dışı anlam ile ilgili detaylı cevaplar sıralayan Göka, anlam krizleri yaşayan guruplara atf yaptıktan sonra ihtiyaç duyulduğu takdirde anlam mefhumunun oluşacağını vurgulamıştır. Yazar hayata anlam yüklerken varoluşun kaygıyla ilişkisinde hayata ve yaşama angaje olmanın çözümleyici etkisine dikkat çekmiştir. Konuyu dini ve dini olmayan bakış açılarıyla açıkladıktan sonra uzmanı olduğu alanla ilgili “iyi hayat önerileri” başlığıyla kitabın son bölümüne geçmiştir.

Son durak

“İyi hayat otantik olmaktır.” fikrini savunan yazar Kant’ın ödeve dayalı ahlaki eylemleri ön plana çıkarma prensibini benimsemiştir. Otantikliği *hasbilik ve sahicilik* olarak niteledikten sonra otantik insanın vasıflarından bahsederek sorumlulukla yapılan tercihlerden kaliteli bir yaşam örneği oluşabileceği tespitini paylaşmıştır. Bu tespitlerle hayatı ve yaşamı okuma becerisini kendisi oluşturmak isteyenler, yaşamaktan keyif alacağı reçeteleri de bulacaktır. Mücadele ve teslimiyetin aynı potada eritildiği son bölümle kitabını nihayete erdirmiştir.

Hayatın anlamına kafa yormamız insan olma kaderimizdendir. Yaşantılarımızın bizzat kendisi tek tek yaşadıklarımız sırasında hayatın anlamı sorusuna bizim üretebildiğimiz cevaplar, yaşama sorumluluğumuzu yerine getiriş tarzımızdır. Neyle meşgulsek kendimizi neye vermişsek dünyaya nasıl bağlanıp angaje olmuşsak anlam oradadır. Anlam tutunduğun şeydir...